

SLOVNÍK CIZÍCH SLOV

SLOVNÍK CIZÍCH SLOV

TZ-one
2013

Informace pro uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v žádné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Používání elektronické verze knihy je určeno jen osobě, která ji legálně nabyla, a to v rozsahu stanoveném autorským zákonem.

Jakékoliv neoprávněné užití jako např. kopírování, úpravy, konverze do jiných formátů, prodej, pronájem, půjčování, darování, umístění na servery, sdílení atp. je zakázáno!

první vydání 2013

© Mgr. Tomáš Zahradníček - TZ-one (elektronická verze)

ISBN 978-80-87873-04-5

Úvodem

Tento SLOVNÍK CIZÍCH SLOV obsahuje přibližně 30 000 hesel. Zahrnutý jsou pojmy a výrazy z angličtiny, latiny a dalších jazyků. Obsahem je terminologie z oblasti přírodních věd, techniky a společenských věd, a také obecně užívané zkratky, výrazy umělecké a sportovní. Přepis výslovnosti je uveden zejména u výrazů, kde se psaná forma hesla liší s vyslovovanou. Svým obsahem, rozsahem a formou zpracování je určen pro nejširší veřejnost, zejména pak pro školní praxi.

Autoři

A a

á po, za (po x kusech, za y korun)

a-, an- 1 předpona záporu, ne- 2

neexistence něčeho

abaka *text.* manilské konopí, vlákno dužnatých kmenů banánovníků

abak, abakus 1 starověká početní tabulka, počítadlo 2 *arch.* deska na hlavici sloupu 3 *círk.* stolek u oltáře na přípravu bohoslužebných předmětů

abakteriální nebakteriální, bez účasti/ vlivu bakterií

abandon *práv.* vzdání se nároků/ vlastnického práva nebo (pojistné) náhrady

abartroza kloub pravý

abatón část chrámového okrsku nepřístupná nezasvěceným

abatyše *círk.* představená ženského kláštera některých řádů

abaxiální odvrácený od osy, mimoosový

abázie, abasie neschopnost chůze

abbé [abé] *círk.* katolický duchovní bez církevního (kněžského) úřadu

abdéríta zaostalý, omezený člověk

abdikace 1 vzdání se úřadu, trůnu 2 odstoupení z funkce

abdomen *biol.* 1 břicho, podbřišek 2 zadeček členovců

abdominace ohavnost, ohyzdnost

abdominalgie bolest v břišní kra-

jině

abdominální břišní

abdominocentéza nabodnutí, otevření břišní dutiny

abdominohysterektomie chirurgické odstranění dělohy břišní cestou

abdominopatie blíže nespecifikované onemocnění břicha

abdominoskopie vyšetření břišních orgánů pomocí zvláštního přístroje - endoskopu

abdominoskrotální týkající se břicha a šourku

abdominovaginální týkající se břicha a pochvy

abdominovezikální týkající se břicha a močového měchýře

abdukce odtažení, odchýlení, upažení

abduktor (sval) odtahovač

aberrace odchylnka, úchylnka od normálního stavu

abgébovat se 1 s někým si zadávat, špinit se 2 ztrácet čas zbytečným jednáním

ab initio [ab inýció] od začátku

abiogeneze, abiogenese 1 samoplození, teorie vzniku živého z neživého 2 vznik života z anorganické hmoty

abionóza, abionosa vada rostlin způsobená ekologickými faktory fyzikálně-chemické povahy

abiotický 1 neživý 2 neschopný života 3 týkající se anorganické složky a činitelů přírody, prostředí

abiotrofie neschopnost k životu, vrozená méněcennost, předčasná ztráta životnosti určitých buněk nebo tkání

abióza ukončení životních funkcí, ztráta životních pochodů

abiritace uklidňování, zmiřňování dráždění

abiturient absolvent školy nebo student v období krátce před závěrečnou zkouškou a po ní

abjudikace 1 zamítnutí žaloby soudem 2 soudní rozhodnutí

abjurace 1 veřejné zřeknutí se názorů (víry) 2 právo křivá přisaha

ablace 1 snesení, odnětí, snětí, odstranění části těla/ tkáně 2 odtávání sněhu/ ledovce

ablaktace 1 odstavení od prsu/ od kojení 2 způsob šlechtění, při němž se roub neoddělí od mateřské rostliny, dokud dokonalé nesroste

ablativ pád vyjadřující východisko, odluku

ablaut střídání samohlásek v kmeni slova, alternace

ablefarie vrozené nevyvinutí nebo ztráta očního víčka

ablegace vypovězení, vyobcování

ablepsie slepota

abnormalita 1 nenormalita 2 zvláštnost, nepravidelnost, odchylka, úchylka (vrozená nebo získaná), vada, zrůdnost

abnormální nenormální, neodpovídající předpisu/ pravidlu, odchýlný od řádu

abolice 1 zastavení soudního řízení udělením milosti 2 zrušení platnosti zákona

abolicionismus snaha o zrušení/ odstranění nějakého zákona/ zvyklosti, například otroctví

abominace zohavení, ohyzdnost,

ošklivost

abonent předplatitel

abonmá, abonement [abonmá] předplatné, předplacení

aborální vzdálený od úst

abordáž 1 uvázání lodi u břehu a vyloďování 2 srážka, kolize lodí 3 způsob vojenského střetnutí na moři při spojení dvou lodí s bojem muže proti muži

abort, abortus 1 potrat, vypuzení nedonošeného plodu 2 vybavení plodu s obaly z dělohy před ukončením 20. týdne těhotenství

abortace zakrnění

aborticidní vyvolávající potrat

abortivní 1 zkracující, předčasný, způsobující potrat 2 nevyvinutý, zakrnělý 3 urychlující, lehce probíhající, bránící plnému rozvinutí

ab ovo od počátku (od vejce)

abrahámoviny padesáté narozeniny

abrachie vrozené nevyvinutí horní končetiny

abrachiocefalus zrůda bez horních končetin a hlavy

abrachius zrůda bez vyvinutých paží

abraxas 1 gnostické označení božstva 2 magické slovo s číselnou hodnotou 365

abraze, abrase 1 plošné broušení, obrušování 2 výškrab, kyretáž, seškrábání, obroušení, snesení, vyhlazování (kůže)

abrazivní, abrazivní, abresivní 1 brusný 2 vyvolávající opotřebování, oškrábání

abreakce odreagování, uvolnění potlačené emoce

abreografie snímkování ze štítu podle brazilského lékaře M. de Abreua

abreviace ❶ částečné vypsání slova ❷ tvoření slov zkracováním ❸ zmenšení, zkrácení

abreviatura zkratka

abrogace ❶ zrušení právního předpisu nebo jeho části ❷ derogace

abrupce ❶ utržení, odtržení (svalu, šlachy) ❷ zlomení, ulomení (zuby) ❸ odloučení (placenty)

abruptní srážný, náhlý, úsečný, nesouvislý

ABS antiblok systém, systém zabráňující zablokování otáčejících se kol při brzdění automobilu

absces hlíza, dutina obsahující hnis, hnisavé zkapalnění tkáně

absceze ❶ odnětí, snětí, odloučení ❷ opadávání

absence ❶ nepřítomnost osoby/vlastnosti/ jevu ❷ náhlá krátká ztráta vědomí nebo paměti ❸ krátkodobý zákal

absentér kdo je často bezdůvodně nepřítomen v práci

absint hořký silný likér (ve většině zemí zakázaný)

absintismus křeče, pomatenost, chorobné projevy z přílišného požívání alkoholového nápoje z pelyňku (absintu)

absoluce ❶ odpuštění hříchů ❷ právo upuštění od potrestání

absolutizace, absolutisace ❶ nadřazování nad podmínky, zevšeobecnování ❷ neoprávněné zobecnování

absolutizmus, absolutismus samovláda, neomezená vládní moc

jedince

absolutní samostatný, naprostý, na ničem nezávislý, neomezený, nepodmíněný

absolutno ❶ co existuje samo sebou a zapřičiňuje vše ostatní ❷ bezpodmínečné, nekonečné, neomezené, dokonalé a bezvztahné bytí

absolutorium ❶ potvrzení, schválení účtů nebo činnosti ❷ propuštění z odpovědnosti ❸ doklad o dosažení (absolvování) stupně vzdělání

absolvent kdo splnil podmínky dokončení školy, kurzu, vzdělání

absorbance míra absorpce záření

absorbent látka objemově pohlcující jiné látky

absorbovaný vstřebaný

absorbovat pohlcovat, vstřebávat, přijímat, nasávat

absorbující vsakující, pohlčující, vstřebávající, na sebe vážící

absorpce ❶ pohlcování, vstřebávání, zeslabení jedné látky v druhé ❷ zeslabení elektromagnetického záření, zvuku nebo počtu částic při průchodu látkou

absorpční vstřebávající, schopný vstřebání

abstence zdržování se možnosti, účasti, výkonu (volebního) práva

abstergencium mírně projímavý lék

abstinence zdrženlivost, zdržování se, zřeknutí se požitku (alkoholu, drogy, kouření, sexu)

abstinenční syndrom souhrn fyziologických reakcí organismu a psychického stresu po přerušení užívání drogy, alkoholu, kouření

abstinentismus hnutí šířící zdrženlivost, střídmost

abstinovat dodržovat abstinenci

abstinující zdržující se požitků

abstrahovat postup a výsledek myšlenkových operací od jednotlivého k obecnému, k modelům, zákonitostem, pojmům

abstrakce ❶ potlačit detaily/ jednotlivosti ❷ myšlenkový proces zjišťující obecné, podstatné a skutečné po vyloučení odlišnosti a zvláštnosti ❸ vytváření obecných poznatků

abstrakt referát, souhrn, hnutí podstatných znaků, podstata, synopse

abstraktní odtažitý, pomyslný, odtržený od skutečnosti, obecný, opak konkrétního, pojmový

abstraktum ❶ abstraktní pojem ❷ abstraktní podstatné jméno

abstrúzní, abstrusní nesrozumitelný, nejasný, nepochopitelný

absurdita protismyslnost, nesmyslnost, vnitřní spornost, rozpornost lidské existence, absurdnost

absurdní nevhodný, pošetilý, nesmyslný, nelogický

absurdnost absurdita

absurdum co je sporné, nelogické, nemůže platit současně

abulie [abúlie] ❶ nerozhodnost, nedostatek vůle ❷ oslabení schopnosti samostatně jednat

abundance početnost, hojnost, nadbytek

abundantní přeplněný, nadměrný

abúzus, abusus nadměrné užívání, nadužívání, zneužívání

abysál část oceánského dna v hloubce 2-6 km

abysální hlubinný

ac zn. pro akr

a capella [a kapela] vokální skladba bez instrumentálního doprovodu

accelerando [ačelerando] postupně zrychlovat, stále rychleji

accentato [ačentáto] důrazně

acefalobrachijs zrůda bez hlavy a horních končetin

acefalogastrie vrozené nevyvinutí hlavy, hrudníku a horních částí břicha

acefalochirus zrůda bez hlavy a rukou

acefalokardia vrozené nevyvinutí hlavy a srdce, zrůda bez hlavy a srdce

acefalopodie zrůda bez hlavy a nohou

acefalachie zrůda bez hlavy a páteře

acefalostomie zrůda bez hlavy, s ústy v horní polovině trupu

acefalus bezhlavý, zrůda bez hlavy

acelie vrozené nevyvinutí břicha, dutiny břišní

acelius zrůda bez vyvinutého břicha

acelulární nebuněčný

acenestézie absence normálního vnímání fyzické existence a uvědomování si funkčních schopností

acentrický (chromosom) uložený mimo střed

acervulom nezhooubný nádor mozkových plen obsahující drobná zvápenatělá tělíska (psamom)

acetabulární týkající se kloubní jamky

acetát octan

aceton dimetylketon, propanon, jed-

- noduchá ketonová sloučenina
- acetonémie** přítomnost acetonu v krvi
- acetonurie** vylučování acetonu/ ketonů močí, ketonurie
- acetylen, acetylén** nejjednodušší uhlovodík s trojnou vazbou, hořlavý plyn
- acetylcholin** ester cholinu s kyselínou octovou, látka umožňující přenos nervového vzruchu
- acidémie** ❶ zvýšená kyselost krve ❷ u člověka projev poruchy acidobazické rovnováhy, kdy se pH sníží pod 7, 35
- acidifikace** okyselení
- acidimetrie** odměrná analýza k určení stupně kyselosti
- acidita** kyselost, stupeň kyselosti
- acidní** kyselý
- acidobazický** kyselozásaditý
- acidofilní** ❶ kyselomilný, žijící v kyselém prostředí ❷ barvící se kyselými barvivy ❸ a. mléko - mléko zkvašené bakteriemi mléčného kvašení
- acidometr** měřič kyselosti
- acidometrie** měření kyselosti
- acidóza, acidosa** zvýšené množství kyselých látek v krvi, zvýšení aktivity vodíkových iontů (metabolická, respirační)
- acidum** kyselina
- aciniformní** lalůčkovitý
- acompagnato** [akompañáto] recitativ za doprovodu orchestru
- a contrario** [á kontrárió] ❶ v protikladu ❷ protiva
- acuto** [akúto] ostře, pronikavě
- acyanoblepsie** barvoslepost na modrou barvu, neschopnost vnímat modrou barvu
- acyanops(i)e** neschopnost rozeznat modrou barvu
- acyéza** neplodnost, nemožnost rodit
- acylpyrin** ❶ lék snižující teplotu, utišující bolest, působící proti revmatizmu, obdoba aspirinu ❷ antirevmatikum, antipyretikum
- acystie** vrozené nevyvinutí močového měchýře
- ad** k, na
- ad absurdum** ❶ k nesmyslnosti ❷ postup důkazu spornosti, nekonzistentnosti, toho, co odporuje logice dovedením do důsledků
- ad acta** [ad akta] ❶ ke spisům ❷ odložit jako vyřízené
- adagio** [adádžo] ❶ pomalu, volně ❷ hudební skladba nebo její část v tomto tempu
- adaktylus** jedinec bez vyvinutí prstů na končetinách
- adamantin** sklovina
- adamantinom** nádor vycházející z epitelu skloviny
- adamantitida** zánět zubní skloviny
- adamantoblast** ameloblast, buňka tvořící zubní sklovinu
- adaptabilita** schopnost organismu přizpůsobit se změněným podmínkám, přizpůsobivost, adaptivita
- adaptabilní** schopný přizpůsobení, přizpůsobitelný, přizpůsobivý
- adaptace** ❶ přizpůsobení, připodobnění, přetvoření ❷ úprava, přestavba
- adaptační** přizpůsobený, přizpůsobitelný
- adaptát** pozorovatelný výsledek adaptace organismu

adaptér, adaptor zařízení rozšiřující původní použitelnost

adaptivita přizpůsobivost, adaptabilita

adaptometrie měření rychlosti, kterou se oko přizpůsobí změnám intenzity světla

adaptovatelný upravitelný, přizpůsobitelný

ad astra ❶ ke hvězdám ❷ vzhůru, kupředu

a dato [á dató] ode dne vystavení, ode dne vydání

ad audiendum verbum ❶ k vyslechnutí slova ❷ k pokárání, na slovíčko, na kobereček

ad auditorem [ad audytórem] ❶ k naslouchajícímu, k posluchači ❷ populisticky, podbíživě, oportunně, bez ohledu na pravdu

adaxiální přivrácený k ose, ke stonku

ad baculum [ad bakulum] ❶ (argument) klacku ❷ nátlak, vyhrožování silou

addendum přídavek, dodatek

addolorato [adoloráto] *hud.* žalostně

addukce přitažení, připažení

adefagie chorobná žravost, nenasytnost, bulimie

adekvace vyrovnání

adekvátní shodný, přiměřený, odpovídající

adekvátnost přiměřenost, shoda

adelomorfní nejistého, neurčitého tvaru, beztvary, sotva zřetelný

adenalgie bolestivost žlázy

adenektomie chirurgické odnětí žlázy, mizní uzliny

adenitida zánět žláz

adenoakantom adenokankroid,

podvojný karcinom v okrsku, kde se stýká dvojí druh epitelu (například ve slinných žlázách, děložním čípku)

adenocystom cystadenom, nádor žláзовého epitelu s tvorbou dutin a se sekrecí do nitra dutiny

adenodynne bolestivost žláz

adenofaryngitida zánět hltanu

adenofibrom nezhoubný nádor ze žláзовého epitelu a vaziva

adenofibróza tvorba vaziva ve žláze

adenografie metoda s užitím kontrastní látky pro rentgenové záznamy žlázy

adenohypofýza přední žlásová část podvěšku mozkového, kde se tvoří hormony řídící funkci periferních endokrinních žláz

adenochondrom nádor ze žlásového a chrupavčité tkáně

adenoiditida zánět nosohltanové mandle

adenoidní žláze podobný, žlásovitý

adenokarcinom zhoubný nádor žlásového epitelu

adenolipom nezhoubný nádor ze žlásového epitelu a tukové tkáně

adenolipomatóza tvorba adenolipomů na různých částech těla

adenologie nauka o žlázách a jejich chorobách

adenolymfom smíšený nádor žlázy s účástí mizní tkáně

adenom nezhoubný nádor ze žlásového epitelu, napodobující v podstatě všechny známé struktury žláz (acinózní, cystický, trabekulární, folikulární)

- adenomalacie** chorobné změknutí žlázy
- adenomatoidní** podobný adenomu
- adenomatóza** ❶ žlázové bujení ❷ adenomatóza plicní - žlázový karcinom plic
- adenomatózní** týkající se adenomu, žlázový, žláznatý
- adenomyom** nezhoubný nádor ze žlázové a svalové tkáně
- adenomyometritida** zánět dělohy se zbytněním v podobě nádoru ze žlázové a svalové tkáně
- adenomyosarkom** zhoubný nádor ze žlázové a svalové tkáně
- adenomyóza** přítomnost ostrůvků endometria (sliznice děložní) v děložním svalstvu
- adenomyozitida** zánět sliznice a svaloviny děložní
- adenomyxom** smíšený nádor ze žlázové a mukózní tkáně
- adenopatie** onemocnění žláz (blíže nespecifikované)
- adenosarkom** zhoubný nádor ze žlázové a pojivové tkáně
- adenoskleróza** vazivové ztvrdnutí tkáně žláz
- adenotom** kruhový nůž k odstranění adenoidní vegetace
- adenotomie** chirurgické protěti, vynětí zbytnělé nosohltanové mandle pomocí speciálně upraveného nože
- adenotonzilektomie** chirurgické vynětí nosních a krčních mandlí
- adenovirus** virus vyvolávající u člověka respirační onemocnění
- adenóza** onemocnění žláz postihující zvláště žlázy lymfatické
- adenozin** purinový nukleosid vyskytující se v nukleových kyselinách
- adept** uchazeč, začátečník v oboru
- adermie** vrozené nevyvinutí kůže
- adermogeneze** nedostatečný, neúplný vývoj kůže
- adesmóza** kožní choroba se ztrátou vazivové tkáně
- adespoton** drobné literární dílo od neznámého autora
- ad(g)nace** druh příbuzenského poměru
- adherence** přilnavost, adherentnost
- adherentnost** přilnavost, adherence
- adherující** přiléhající, lpící
- adheze**, **adhesie** přilnavost, srůst, ulpívání látek na sobě
- adheziotomie** chirurgické uvolnění srůstů, protěti srůstů
- adhezivní** přilnavý, přirostlý
- ad hoc** [ad hók] jen pro tento případ, k této věci, k tomuto účelu
- ad hominem** ❶ k člověku ❷ populisticky zneužívající záporné lidské vlastnosti
- adiadochokineze** porucha schopnosti střídát pohyby z jednoho do druhého směru
- adiaforéza** neschopnost vylučovat pot
- adiaspora** forma houby rodu Emmensia vyvolávající onemocnění adiaspiromykózu
- adice**, **addice** souhrn, součet, slučování, přidávání, sčítání
- adié**, **adieu** [adyjé] sbohem
- ad ignorantem** [ad ignoranciam] ❶ k nevědomosti ❷ využívající protivníkovu nezalost

adihemoryze porucha v přívodu krve

adikce ❶ přiřknutí, присouzení ❷ vznik závislosti (na drogách)

ad infinitum donekonečna, stále, nekonečně

ad informandum pro informaci, na vědomí

ad informandum medici pro informaci lékaře

adipektomie odstranění tukové tkáně

adipofibrom nádor z tukové a vazivové tkáně

adipohepatický označující tukovou degeneraci jater

adipokéla tuková kýla, kýla z tukové tkáně

adipokineze mobilizace tuku v těle, uvolňování mastných kyselin do krevního oběhu

adipolýza natrávení, hydrolyza tuků

adipom nezhoubný nádor z tukové tkáně

adiponekróza odumření, zanikání tukové tkáně

adipopexe zpevnění tukové tkáně

adiposalgie nepravidelně rozeseté tukové nádorky vyvolávající bolest (adipositas dolorosa)

adipozita otylost, nahromadění tuku

adipozogenitální otlý, tučný, vyznačený otylostí a změnou pohlavního dozrávání

adipozogigantismus nadměrná tloušťka

adipozurie vylučování tukových látek močí

adipsie chybění pocitu žízně

aditivní ❶ přídavný ❷ související se sčítáním, skládáním

aditivum přísada, přídavná látka

adiuretický tlumící vylučování moči

adjacentní vedle ležící, vedlejší, přilehlý

adjektivum přídavné jméno

adjudikace soudní přiřčení práva nebo nároku

adjunkce připojení

adjunkt úřednický pomocník, elév, koncipient

adjustace ❶ vybavení vším potřebným, připravení k činnosti ❷ *med.* příprava léčiva podle návodu (receptu)

adjutant pobočník

adjuvancia součásti léků zesilující účín vlastního léčiva

adjuvatika ❶ nauka o kompenzačních, doplňujících pomůckách ❷ výsledky činnosti v adjuvatice, například berle, chodítka, vozíky

adlatus pomocník, zástupce

ad libitum jak je libo, podle libosti

ad manus medici do rukou lékaře

administrace ❶ kancelář, ekonomicko-provozní útvar ❷ *med.* podávání (léčiva)

administrativa ❶ správa, správní složka, úřady ❷ v USA označení úřadu prezidenta a vlády

administrativní ❶ správní, úřední ❷ byrokratický

administrátor ❶ správce ❷ zatím-ní správce farnosti

admirál velitel loďstva

admiralita námořní velitelství

admise vpuštění, vstup, přijetí

- admittance** veličina vodivosti látky skládající se z aktivní reálné složky a reaktivní složky
- admonice** pokárání, výtka, důtka
- ad multos annos** na dlouhá léta, přání při přípitku
- adnektomie** adnexektomie, adnexotomie, odstranění, vynětí děložních přívěsků, tj. vaječníků a vejcovodů
- adnexitida** zánět děložních přívěsků (vaječníků, vejcovodů)
- adnexogeneze** vývoj zárodka z adnex
- adnexopexe** chirurgické zpevnění přívěsků k přední stěně břišní
- ad notam, ad notiam** [ad nóciam] na vědomí
- ad oculos** [ad okulós] 1 k očím 2 názorně, zjevně, viditelně
- adolescence** dospívání, dorůstání, dozrávání
- adolescent** jedinec ve věku mezi pubertou a dospělostí
- adolescentní** dospívající, dorůstající, mladý
- adonidin** látka obsažená v hlaváčku jarním
- adopce** osvojení, přijímání za vlastního
- adoptant** osvojitel
- adoptát** osvojenec
- adoptivní** 1 přijímající někoho cizího za vlastního 2 přijatý za vlastního
- adoptovat** osvojit
- adorace** zbožné uctívání, zbožňování
- adorální** k ústům, kolem, v okolí úst
- ad personam** 1 k osobě 2 zesměšňování a urážení protivníka
- ad populum** 1 k lidu 2 demagogie, odvolávání se na předsudky, na egoizmus
- ad rem** k věci
- adrenalektomie** vynětí nadledviny
- adrenalin** hormon dřeně nadledvin
- adrenalinémie** koncentrace adrenalinu v krvi
- adrenalinleukocytóza** zmnožení bílých krvinek v periferní krvi po injekci adrenalinu
- adrenální** ležící u ledviny, týkající se nadledviny
- adrenarche** projevy dospívání následkem zvýšené tvorby hormonů (androgenů) kůry nadledvin
- adrogenitální** týkající se nadledviny a pohlavních orgánů
- adrenokortikální** vztahující se ke kůře nadledviny
- adrenokortikotropní hormon** kortikotropin, hormon adenohipofýzy stimulující tvorbu kortikoidů v kůře nadledvin
- adrenolytický** působící opačně než adrenalin, tlumící účinek adrenalinu
- adrenopatie** nespecifikovaná choroba nadledvin
- adrenopauza** útlum produkce hormonů v nadledvinách
- adsorbent** povrchově pohlcující látka
- adsorbovaný** zadržovaný na povrchu
- adsorpce** pohlcování, vázání, hromadění plynné nebo rozpuštěné látky na povrchu jiné látky tuhé nebo kapalné
- adsorpční** vázající, pohlcující

adstringentní stahující, zužující, svrašťující, svírací, usnadňující hojení a epitelizaci (například tanin)

adulterace ❶ padělání, falšování mincí, rukopisů ❷ cizoložství

ad usum [ad úzum] ❶ pro potřebu někoho ❷ něco záměrně upravené

adut karetní trumf

ad valorem podle hodnoty

advehentní přívodný

advekce přenos, přemístění dané veličiny prouděním v atmosféře

advent ❶ příchod ❷ doba duchovní přípravy na Vánoce v období čtyř týdnů před svátky ❸ doba očekávání, naděje

adventicie ❶ zevní vrstva cévní stěny ❷ zevní vazivový obal některých vnitřních orgánů

adventista člen křesťanského společenství zdůrazňujícího očekávání druhého příchodu Ježíše Krista na svět

adventivní ❶ zanesený odjinud, vyskytující se na neobvyklém místě ❷ náhodný, přídatný, náhradní

adventismus, adventismus křesťanské hnutí hlásající víru v nový příchod Ježíše Krista na svět

adventní předvánoční

adverbální závislý na slovese

adverbium příslovce

advocatus diaboli [advokátus dyabolí] ❶ ďáblův advokát ❷ obhájce špatné věci

advokacie ❶ instituce poskytující právní pomoc, provádějící právní zastoupení ❷ obhajoba, zastávání se, prosazování něčeho

advokát ❶ právník poskytující právní pomoc ❷ zastávce, obhájce

adynamický slabý, zeslabený

adynamie tělesná slabost, oslabení, zeslabení

aeon [eón] dlouhé období dějin, éra, věk

aerace větrání, provzdušňování

aero aeroplán, letadlo

aero- první část složených slov mající význam vzduch nebo letadlo

aerobik komplex intenzivních tělesných cvičení zatěžující oběhovou, srdeční a dýchací soustavu

aerobní vyžadující k životu kyslík

aerobus, airbus [érbas] velkokapacitní dopravní letadlo

aerodrom letiště

aerodyn letadlo těžší než vzduch (letoun, vrtulník)

aerodynamický ❶ týkající se aerodynamiky ❷ upravený tak, aby snadno překonával odpor vzduchu

aerodynamika nauka o pohybu plynů a pohybu pevných těles v plynech

aerofon vzduchový hudební nástroj

aerologie nauka o fyzikálních dějích probíhajících ve vyšších vrstvách atmosféry, hlavně v troposféře

aeromechanika nauka zabývající se zákony mechaniky plynů, tj. vlastnostmi a pohyby plynů

aeronautika letectví, vzduchoplavba

aeronomie nauka o horních vrstvách atmosféry, v nichž se projevuje silná ionizace a disociace

aeroplán letadlo, aero

aerosol disperzní soustava obsahující kapalně nebo pevně částice

- rozptýlené v plynu
- aerostat** letadlo lehčí než vzduch (balon, vzducholoď)
- aerostatika** součást aeromechaniky, studující podmínky rovnováhy hmotných těles pod vlivem vnějších sil
- aerotriangulace** triangulace pomocí leteckých snímků
- Aeskulap** řecký bůh lékařství
- afagie** neschopnost polykat
- afagopraxie** porucha polykání jídla
- afakie** oko bez čočky, stav po odstranění čočky
- afázie** ztráta již nabyté schopnosti řeči vyvolaná narušením řečových center v mozku
- afebrilita** stav bez horečky
- afebrilní** bez horečky
- afekce** ❶ vliv, náklonnost ❷ citové pohnutí, hnutí mysli, emotivní uchopení ❸ stav onemocnění, postižení chorobou
- afekt** hnutí mysli, vzrušení, rozčilení, vzrušení, citové rozrušení
- afektivita** citová stránka lidského jednání, vzrušivost, vznětlivost
- afektovanost** přepjatá, strojená dokonalost v projevech, chování, precióznost, preciozita
- afektovaný** strojený, přehnaný, nepřírodně se chovající
- afélium**, **afel** ❶ odluní ❷ nepříznivé okolnosti
- afémie** ❶ motorická afázie ❷ neschopnost mluvit
- aféra** ❶ případ, skandál ❷ zveřejnění události vyvolávající pohoršení, vyšetřování, zájem masmédií
- afereňtace** přenos informací z peri-
- ferie do centra
- afereňtní** přenášejší, přinášejší, přívodný, dopravující, dodávající do centra
- aféřista** osoba často zapletená do afér nebo působící aféry
- affabile** [afábile] přívětivé, mile, vlídně
- affettuoso** [afetuózo] s citem, náruživě
- affidavit** [afidavit] místopřísežné prohlášení
- afghání, afghani** měnová jednotka Afghánistánu
- afibrinogenémie** nepřítomnost fibrinogenu v krvi
- afilace** ❶ přičlenění, přidružení ❷ pobočka nebo samostatný, ale podřízený (ovládaný) subjekt, podnik
- afiliace** ❶ osvojení (přijetí za syna) ❷ přijetí do okruhu nebo organizace ❸ navazování těsného osobního kontaktu, vztahu
- afiliantní** přátelský, vstřícný, otevřený, kamarádský
- afinace** čištění, zušlechťování, zjemňování
- afinita** ❶ sousedství, příbuzenství, vzájemný vztah, blízkost ❷ snaha prvku nebo sloučeniny chemicky nebo fyzikálně reagovat s jinou chemickou látkou ❸ schopnost tkáň vázat na sebe barvivo
- afirmace** přisvědčení, přitakání, ujištění, potvrzení
- afiš** reklamní nápis, plakát
- afix** gramatický morfém připojující se ke kořeni slova, například předpona, přípona
- aflatoxin** jedovatý produkt houby *Aspergillus flavus*

á fond perdu [a fon perdy] na účet ztrát, odepsaná pohledávka

afonie ztráta hlasu

aforismus, aforismus stručná vtipná výpověď, průpovídka, výrok

afrazie, afrázie, afrasie neschopnost tvořit správné věty, neschopnost mluvně se adekvátně projevit

afrikanistika obor zabývající se jazyky, historií a kulturami afrických národů

afrikanizace, afrikanisace 1 šíření africké kultury 2 opět nabytí africké specifčnosti

afro afrického původu, v africkém stylu, podle africké inspirace

afrodiziakum, afrodisiakum látka nebo prostředek zvyšující pohlavní touhu, apetenci, výkonnost

afrodizie, afrodisie nadměrně silný pohlavní pud

afta drobná, silně bolestivá eroze až vřídek, vznikající v ústní dutině nebo jinde na sliznici

afterpills [áftřpils] 1 antikoncepční tablety užívané v krátkém čase po souloži, účinné i po případném oplodnění tím, že zabrání uhníždění vajíčka v děloze 2 „pilulka po“

aftongie porucha řeči nervového původu, neschopnost plynulé řeči v artikulační oblasti pro vznik křečí ve svalstvu jazyka

aftóza tvoření aft, silně bolestivých erozí na sliznici

aftózní týkající se tvoření aft

afunkce zastavení činnosti, neschopnost jakékoli činnosti

afunkční bezfunkční, nečinný

afúze vlévání, výplach

agalakcie nepřítomnost mléka

v mléčné žláze po porodu

agalaktorea zástava tvorby a vylučování mateřského mléka

agama pestře zbarvený plaz z řádu ještěřů

agamaglobulinémie nedostatek gamaglobulinu, nepřítomnost hlavních imunoglobulinů v krvi

agamet prvek, který se rozmnožuje nepohlavně, netvoří gamety, zralé pohlavní buňky

agametický bez pohlavních buněk, bez schopnosti tvořit pohlavní buňky

agamogonie bezpohlavní rozmnožování

aganglionický bez nervových uzlin

aganglionóza vrozené chybění, nevyvinutí nervových uzlin

agapé, agapa 1 láska 2 v křesťanství Boží láska k lidem

agar, agar-agar polysacharid, rosolovitá látka z mořských řas

agastrický stav po chirurgickém odnětí žaludku

agastrie jedinec bez žaludku, stav po vynětí žaludku

agaton otočný závěsný kloub tělocvičných kruhů

agáve okrasná bylina s přízemní růžicí tuhých, na okrajích ostnatých listů

agenda 1 pracovní náplň, souhrn administrativních prací, program jednání 2 příruční liturgická kniha

ageneze, agenese vrozené nevyvinutí některého orgánu

agenitalismus vrozené nevyvinutí pohlavních orgánů

- agens** 1 původce, činitel, účinná látka, příčina nemoci 2 chem. činidlo
- agent** 1 obchodní jednatel, zástupce, zplnomocněnec 2 špion, vyzvědač
- agentura** jednatelství, zprostředkovatelna, zastupitelství
- ageuzie, ageusie** ztráta chuti
- aggiornamento** [adžornamento] zdnešnění, program otevření katolické církve současné době
- agile** [ádžile] živě, hybně, lehce
- agilní** hybný, hbitý, čilý, aktivní, horlivý
- agitace** pohyb, neklid, vzrušení
- agitato** [adžitáto] pohnutě, vzrušeně
- agitece** 1 šíření, přesvědčování, získávání stoupenců 2 tělesný, pohybový neklid
- agitografie** stav, kdy nemocný píše velmi rychle a vypouští slova z vět nebo slabiky ze slov
- agitolalie** agitofázie, abnormálně rychlá řeč, ve které jsou slova nesprávně vyslovena a řeč se stává nesrozumitelnou
- aglaukopsie** neschopnost rozeznat zelenou barvu, zelená slepota
- aglobulie** nedostatek červených krvinek, anémie
- aglomerace** nakupení, navršení, shluknutí, seskupení
- aglomerát** 1 nakupení, navršení, shluknutí 2 spečenec
- aglomerovaný** 1 nahromaděný 2 spečený
- agloporit** umělé lehké pórovité plnivo do betonu
- aglosie** chybění, nevyvinutí jazyka
- aglosostomie** vývojová úchylnka charakterizovaná chyběním jazyka a otevřenými ústy
- aglukosurie** nepřítomnost hroznového cukru (glukózy) v moči
- aglutice** neschopnost polykat, obtížné polykání
- aglutinace** 1 shlukování krvinek, bakterií, reakce mezi antigenem a protilátkou, kdy dochází k vzájemné vazbě a shlukování 2 tvoření slov a jejich tvarů připojováním jasně odlišitelných přípon
- aglutinin** protilátka omezující pohyblivost a shlukující bakterie nebo buňky, které jsou pro ni antigenem - cizí látkou
- aglutinofilní** mající sklon k aglutinaci
- aglutinogen** polysacharid, skupinově specifické látky A, B přítomné v červených krvinkách, podle kterých se dělí krev na čtyři hlavní skupiny
- aglutinoidní** vázající na sebe aglutinogen bez schopnosti navodit aglutinaci
- aglutinovaný** připojený, nahromaděný, přilepený
- agnace** 1 příslušenství k téže rodině 2 pokrevní příbuzenství v mužské linii
- agnát** pokrevný příbuzný v mužské linii
- agnatie** vrozené nevyvinutí čelisti
- agnoskace** zjišťování totožnosti, identifikace
- agnosticizmus, agnosticismo** názor nepoznatelnosti světa kromě smyslové zkušenosti
- agnóza** neschopnost, nemožnost určit jednoznačnou diagnózu